Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 171 (4807)
ПЯТНИЦА
АВГУСТЫН
31
1945 он

Сэн 20 мүнгэ

Стахановсна хүдэлөөн болбол манай социалистическэ байгуулалтын түүхэдэ алдарта хуудаһануудай нэгэниинь боложо орохо эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн мүн.

И. СТАЛИН.

Стахановска хүдэлөөниие үшөө ургэнөөр дэлгэрүүлхэ

Мүнөөдэр стахановска хүдэлөөнэй эхилһээр 10 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ түүхэтэ Үдэрые советскэ арад болбол ехэхэн хүхюун сэнгэлиг баяртай сагта тэмдэглэжэ байна. Немецкэ фашистнууд ба японско империалистнуудаар үүсхэгдэжэ эхилээд, бүхы дэлхэй дээрэ хэдэн жэлдэ үргэлжэлһэн шуһата дайн сэрэг хадаа советскэ ба тэрэнэй союзнигуудай дайшалхы зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүрин түгэс илалтаар дүүрэжэ, бүгэдэниитын эб найрамдалай амгалан тайбан ба хүгжэлтын оршон байдал ерэбэ.

Европодо ба Алас Дурна зүгтэ болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн сэрэгүүдтэ советскэ арад болбол агууехэ Сталинаар хүтэлбэрилэгдэһэн алдарта Улаан Армиингаа ба Уһан-Сэрэгэй Флодой героическа тэмсэлээр хэтэ мүнхэдөө алдаршаха түүхэтэ илалтануудые туйлаба. Хархис муухай дайсануудые бутасохихо хэрэгтэнь советскэ арад зон болбол өөрынгөө Улаан Армида шадаал һаа ехээр туһаламжа үзүүлхэ гэһэн пэгэн хүсэлэнтэйгөөр хамаг бүхы хүсэ шадалаа зангидаһан байгаа. Тылдэ хүдэлмэрилэгэ эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, колхознигууд ба советскэ интеллигентнүүд Улаан Армияа буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл, хубсаһа хунар ба эдеэ хоолой зүйлөөр таһалгаргүй хангажа шадаба.

«Советскэ хүнүүдэй тылдэхи шэн зоригто ажал болбол Улаан Армиин героическа тэмсэлэй хажуугаар Эсэгэ ороноо хамгаалха ябадалда арадай гаргаһан жэшээгүй ехэ баатаршалга боложо түүхэ домогто орохо байһыень хүсэд үндэһэтэйгөөр хэлэжэ болохо байна... Фронт дээрэ манай сэрэгүүдэй үүсхэдэг унтаршагүй сэрэгэй баатаршалганууд ба тылдэхи советскэ хүн зоной ажалай баатаршалгануудынь халуун ба хүсэ бадаруулагша советскэ патриотизмһаа эшэ абана». (И. В. СТАЛИН).

Советскэ хүнүүдэй шэн зоригто ба ами бэеэ хайрлахагүй ажал хүдэлмэриинь дэмы хосороогүй. Мүнөө немецко-фашистска эзэмдэгшэд ба японско шунахай империалистнууд бута нэрьегдэбэ. Манай шэн зоригто ажал хүдэлмэридэ стахановска хүдэлөөн үндэһэ һуури боложо үгэбэ.

1935 оной августын 30-да «Центральная-Ирмино» гэжэ шахта дээрэ забойщик нүхэр Алексей Стаханов болбол нэгэ үдэр соо 102 тонно шулуу нүүрһэ малтаад, 14 үдэрэй нормо гү, али нэгэ үдэрэйнгөө нормые 1.400 процент дүүргэжэ, алдар суута гараа һэн. Энэнь арадай социалистическэ ажахые хурдан темпэтэйгээр хүгжөөхэ ябадалда туһатай, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановска хүдэлөөндэ эхи табиһан байгаа. Нүхэр Стахановай туйлаһан амжалта тухай мэдээн манай агуухэ ороной бүхы булан тохойнуудаар сахилгаан мэтэ түргэнөөр дэлгэржэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецуудай тоо арадай ажахын бүхы һалбаринуудаар дэлгэрбэ. Йигэжэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха ябадалда «заха хизаар байдаг юм гэһэн теориде» эсэс табигдаһан байна.

Алексей Стахановай туйлаһан амжалтын шэнэ методые шудалха ба бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн хаа-хаанагүй дэлгэрхэ зуураа энэ нормые холо үлүүлэн дүүргэдэг алдарта стахановецуудай тоо үдэр бүри олошорбо. Машинист Кривонос, түмэршэ дархан Бусыгин, «Скороход» гэжэ гуталай фабрикын хүдэлмэришэн Сметанина, Ногиной нэрэмжэтэ бүд нэхэдэг фабрикын хүдэлмэришэд Евдокия ба Мария Сметанинтан, свекловод Демченко болон бусад уданшьегүй урда үзэгдөөгүй рекордынуудые туйлажа, бүхы дэлхэй дээрэ алдар суута гараһан юм.

Стахановска хүдэлөөнэй 10 жэлэй ойе манай республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй коллективүүд Илалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, мүрысөөнэй долгиие улам үргэдхэжэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлан тэмдэглэжэ байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ стахановска хүдэлөөн улам үргэдэжэ, Эхэ оронойнгоо сэрэгэй ба экономическа хүсэ шадалые үшөө ехээр бэхижүүлхэ гэһэн патриотическа хүдэлөөн дэлгэрһэн байгаа. Мүнөө энэ хүдэлөөн улам хүсэтэйгөөр үргэлжэлһээр.

Хүндэ паровозуудые хэдэн мянган километртэ заһабаригүйгөөр жолоодохоһоо гадна, хэдэн арбаад зуугаад тонно үнэтэ горючи арбилһан манай республикын машинистнууд нүхэд Юдин, Плюснин, Понлёпко, Шлёмин, Шестаков, Домбровский, Асеев болон бусад өөһэдынгөө стахановска ажалаар суута гаража, правительственна дээдэ шагналда хүртэбэд. Стахановска методые шудалан бэелүүлжэ шадаһанайнгаа ашаар ажалай үндэр бүтээсэнүүдые үдэр тудам туйлажа байдаг стахановецууд ПВРЗ, Шэлэй завод, Мяханай комбинат, ой модоной ба загаһанай, мүн алтанай ба шулуу нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин предприятинуудаар яһала олон бии.

Республикын колхозуудай таряан ажал дээрэ ба малажал дээрэ стахановска хүдэлөөн үргэдэнэ. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой член нүхэр Шурыгина гэгшэ стахановска хүдэлөөндэ эдибхитэйгээр оролсоод, шэнэ методые хэрэглэхэ зуураа манай эндэхи условидо хартаабхын ургасые хэдэн дахин дээшэлүүлбэ. Тус аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой член нүхэр Киселёв болбол өөрынгөө практическа хүдэлмэриие агрономическа наукатай зохилдуулан тааруулжа шадаһанайнгаа ашаар үндэр ургаса жэлһээ жэл бүридэ туйлажа алдар суута гараһан гэхэ мэтын ябадалнууд хадаа стахановска хүдэлөөе хүдөө ажал дээрэ бэелүүлжэ болохогүй гэһэн «теориие хүмэрюулэн унагааба.

Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой член орденто нүхэр Герасимов болбол социалистическэ малажалда батэ бэхи үбһэ тэжээлэй бааза байгуулха шэнэ метод гаргаа һэн. Тэрэнь мүнөө бүхы советскэ орон дотор герасимовска хүдэлөөн гэжэ нэрэтэй болонхой. Тэрэшэлэн тус аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Цыренжит Гомбоева гэгшэ 3 эхэ хониһоо 7 хурьга түрүүлээд, тэдэнээ нэгэшье хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, малажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ метод гаргаба. Саянтын МТС-эй суута комбайнер нүхэр Ринчин-Цыбик Раднаева болбол комбайнын орёо онһон техникые гүнзэгыгөөр шудалхаһаа гадна, трактор машинын техникые шудалжа, тэдэнэй хамаг хүсые бүрин түгэс хэрэглэхэ зуураа ажалай үндэр бүтээсэнүүдые жэлһээ жэл бүридэ туйлажа, хэдэн зуун мянган килограмм үнэтэ горючи арбилдаг болоо.

Иимэ болохолоороо, стахановска хүдэлөөн гэшэ манай арадай ажахын бүхы һалбаринуудта дэлгэрһэниинь эли тодо болоно. Мүнөөдэр стахановска хүдэлөөнэй 10 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа Илалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөниие бүгэдэниитын хүдэлөөн болгожо, стахановецуудай тоое олошоруулха ёһотойбди. 1945 ондо гээгдэжэ ябаһан ажаүйлэдбэриин предприяти, колхоз, совхоз ба МТС байха ёһогүй!

В. М. Молотов Румыниин элшэн сайд г-н И. Иордантай уулзаба

Августын 28-да СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов болбол тэрэнэй өөрынгөө этигэмжэнүүдэй грамотануудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэдэ барюулха болоһонтойнь дашарамдуулан СССР-тэ һуугаа Румыниин Онсо томилгото ба бүрин эрхэтэ Элшэн Сайд господин Иорг Иордан гэгшэтэй уулзаба.

Улан-Удын вагонно-ремонтно пунктын слесарь нүхэр Н. К. Стуров гэгшэ нормоёо үдэр бүридэ 250—300 процент хүртэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. К. Стуров токарна станогой дэргэдэ хүдэлмэрилжэ байна.

А. Поповой фото.

Советскэ Информбюроһоо

Августын 28-ай оперативна мэдээн

Августны 28-ай туршада 2-дохи **Дальневосточно** фронтын сэрэгүүд **Сахалин аралай** урда хахадые бүхыдэнь японско сэрэгүүдһээ сэбэрлэжэ дүүргэбэ.

Камчаткаһаа урдуур тус фронтын сэрэгүүд Номгон далайн флодой корабльнуудтай хамтаржа ябуулгануудаа хэжэд, Курильска аралнуудай урда захын бүлэгүүдһээ **Шиншири (Синсиру-то), Уруп, Итуруп** (Эторофу) гэжэ аралнуудые эзэлһэн байна.

Августын 27-ой үдэр 36.000 гаран японско солдат ба офицернууд манай сэрэгүүдтэ плендэ ороһон байгаа.

Энэ фронтын бусад участогууд дээрэ горьтой хубилалта болоогүй.

Капитулироваһан японско частьнууд болон соединенинүүдые тушаан абалга үргэлжэлһөөр.

СОВИНФОРМБЮРО

Августын 29-эй оперативна мэдээн

Августын 29-эй үдэр Алас Дурна зүгтэ манай сэрэгүүдтэ 39.000 японско солдат ба офицер, 28 генерал плендэ ороһон байгаа. Плендэ ороһон генералнуудай дунда Квантунска армиин 30-дахи армиие командалагша генерал-лейтенант Ида гэгшэ бии.

Августын 9-һөө 28 хүртэрхи саг соо манай сэрэгүүд дүн хамта 513.000 японско солдат ба офицерые плендэ абаһан байна. Плендэ орогшодой дунда 81 генерал бии байна.

Мүн энэ сагай турша соо манайхинай сэрэгүүд доро дурсагдаһан трофейнүүдые буляан абаба гэбэл: самолёт—587, танк—347, элдэбын калибрын ехэ буунууд, тэдэнэй дунда самоходно ехэ буунууд—955, миномёт—711, пулемёт—3.355, винтовко—200.000 гаран, радиостанци—111, автомашина—1.789, трактор ба тягач—118, морид—9.708, һомо хэрэгсэлтэй, буу зэбсэгтэй, сэрэгэй хэрэгсэл ба эдеэ хоолой зүйлнүүдтэй складууд—725.

Капитулироваһан японско частьнууд болон соединенинүүдые тушаан абалга үргэлжэлһөөр.

СОВИНФОРМБЮРО.

Сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдэй хэрэгүүдые мүрдэхэ ба гэмнэхэ комитедэй мэдээсэл

Манай хэблэл газетэнүүдтэ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, осин европейскэ оронуудта сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэһэн хүнүүдые мүрдэхэ ба хэһээхэ асуудал тушаа Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Франциин түлөөлэгшэдэй хоорондо Лондондо, июниин 28-һаа августын 8 хүртэр хэлсээн болоһон байгаа. Энэ хэлсээн хадаа сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдэй хэрэгүүдые мүрдэхэ ба гэмнэхэ Комитедые бии болгохо тухай, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын сэрэгэй трибуналые бии болгохо тухай Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Франциин правительствонуудай хоорондо Хэлсээ баталалгаар дүүрэһэн байна. Мүнөө үедэ тус Комитет болбол уласхоорондын сэрэгэй трибуналда үгтэхэ ёһотой сэрэгэй гэмтэ ябадал хэһэн хүнүүдэй түрүүшын спискые тодорхойлон гаргаһан байна.

Сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадалтанай хэрэгүүдые мүрдэхэ ба гэмнэхэ Комитедэй мэдээсэлэй текст дамжуулагдана гэбэл:

«Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин Нэгэдэмэл Королевствын болон Хойто Ирландиин Правительствонуудай ба Французска Республикын Саг-зуурын Правительствын хоорондо 1945 оной августын 8-ай үдэр баталагдаһан Хэлсээнэй ёһоор байгуулагдаһан сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадалтанай хэрэгые мүрдэхэ ба гэмнэхэ Комитет болбол уласхоорондын сэрэгэй трибуналай сүүдтэ үгтэхэ сэрэгэй гэмтэ ябадалтанай түрүүшын спискые тодорхойлон гаргаба.

Сүүдтэ үгтэхэ ёһотой гэмнэгдэгшэдэй түрүүшын спискэ соо оруулагдаһан хүнүүдые нэрлэбэл:

Герман Вильгельм Геринг, Рудольф Гесс, Иоахим фон-Риббентроп, Роберт Лей, Альфред Розенберг, Ганс Франк, Эрнст Кальтенбруннер, Вильгельм Фрик, Юлий Штрейхер, Вильгельм Кейтель, Вальтер Функ, Гельмар Шахт, Густав Крупп фон Болен Унд Гальбах, Эрих Редлер, Карл Дениц, Бальдур фон Ширах, Фриц Заукель, Альберт Шпеерт, Мартин Борман, Франц фон Папен, Альфред Иодль, Константин фон Нейрат, Артур Зейсс-Инкварт, Ганс Фриче.

Энэ спискэ соо оруулагдаагүй сэрэгэй гэмтэ ябадалтанай хэрэгүүдые мүрдэлгэ үргэлжэлһөөр.

СССР ба Венгриин хоорондо экономическа харилсаатай байха тухай болон эд бараануудые бэе бэедээ худалдаха тухай Хэлсээнүүд баталагдаба

Энэ оной августын 27-до, Москвада, СССР ба Венгриин хоорондо экономическа харилсаатай байха тухай болон бэе бэедээ эд бараануудые худалдаха тухай Хэлсээнүүдтэ гар табигдажа баталагдаба.

Бэе бэедээ эд бараануудые худалдаха тухай Хэлсээн болбол 1945 оной сентябрьһаа эхилээд 1946 оной декабриин 31 хүртэр советскэ эд бараануудые Венгри худар ба венгерскэ эд бараануудые Советскэ Союз худар асаржа байха ябадалые хараална, тэдэ бараанииnь ниитэ дээрэ 30.000.000 тухай доллар сэнтэй байха юм.

Бэе бэедээ элдэб янзын бараануудые худалдахын хажуугаар, мүн Венгриин предприятинууд дээрэ советскэ хлопогые ээрэжэ ба бүд болгон болбосоруулжа Советскэ Союзда үгэхэ гэжэ тус Хэлсээн хараалһан байна.

Хэлсээнүүдтэ гараа табигшад: Советскэ Талаһаа—СССР-эй Гадаадын Худалдаа-Наймаанай Арадай Комиссар А. И. Микоян ба Венгерскэ Талаһаа—Худалдаа-наймаанай, Зам Харилсаанай болон Хэлхеэ холбооной министр г-н Э. Герэ болон ажаүйлэдбэриин министр г-н А. Бан гэгшэд болоно. (ТАСС).

Хүдөө нютагуудай һургуулинуудта һуралсалай жэл эхилхэ тухай

Хүдөө нютагуудай советскэ органуудай зууршалга хэһэнэй дашарамда, СССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол хүдөө нютагуудай дунда ба хүсэдбэшэ дунда һургуулинуудта 5—9 классуудта һуралсалай эхилхэ үдэрые 1945 оной октябриин 1 болтор хойшолуулхые облисполком, крайисполком ба республикын совнаркомуудта зүбшөөрэл үгэһэн байна. (ТАСС).

ВЛКСМ-эй Обкомдо

ВЛКСМ-эй обкомой бюро болбол залуушуулай транспортна бригаданuудай республиканска социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай Сэлэнгын, Байкало-Кударын комсомольско организацинуудай үүсхэлые һайшаажа, тус мүрысөөнэй доро дурсагдаһан условиие баталба.

Тиин, ВЛКСМ-эй обком болбол табан хоногой болзор соо тус мүрысөөнэй условитой бүхы залуу колхознигуудые танилсуулан, залуушуулай транспортна бригаданuудые эмхидхэжэ дүүргэхыень ба колхозуудай правлёнитэй хамта транспортна бригадануудай бригадирнуудта шуран бэрхэ колхознигуудые ололо баталхыень ВЛКСМ-эй айкомууд, колхозуудай комсомольско организацинуудта дурадхаба. ВЛКСМ-эй айкомууд ба колхозно комсомольско организацинууд гүрэндэ хүдөө ажалай продуктнуудые шэрэхэ түсэб байгуулжа бригада бүхэндэ хүргөөд, залуушуулай транспортна бригадануудай мүрысөөе болотоор хүтэлбэрилэн, тэрэнэй дүнгые ходо гаргажа байха, түрүүшүүлэй дүршэлые дэлгэрүүлхэ байна.

Хүдөө ажалай продуктнуудые гүрэндэ шэрэхэ талаар залуушуулай транспортна бригадануудай республиканска социалистическэ мүрысөөнэй УСЛОВИ

1. Тус мүрысөөнэ гүрэндэ хүдөө ажалай продуктнуудые шэрэхэ хүдэлмэридэ ябажа байһан залуушуулай бүхы транспортна бригаданuуд хабаадалсаха байна.

2. Республиканска социалистическэ мүрысөөндэ иимэ транспортна бригаданuуд илаһанда тоологдохо гэбэл:

а) график шангаар сахиһан ба гүрэндэ хүдөө ажалай продуктнуудые шэрэхэ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн;

б) ашаха, ашаа буулгаха ба замдаа хүдөө ажалай продуктнуудые гээхэ, урихэ, гутааха ябадал гаргаагүй,

в) тэргынгээ хойноһоо оролдосотойгоор харууһалһан ба транспортна зэр зэмсэгүүдые эбдээгүй, хомут тоногуудаа гуримтайгаар абажа ябаһан.

3. Мүрысөөндэ эрхим амжалтануудые туйлаһан залуушуулай транспортна бригаданuудта «Бурят-Монголой залуушуулай эрхим транспортна бригада» ба мүн бригадирнуудтань «Бурят-Монголой залуушуулай транспортна бригадын эрхим бригадир» гэһэн нэрэ зэргэнүүд олгогдохо юм.

4. Бригадирнууд ба зөөгшэд гүрэндэ хүдөө ажалай продуктнуудые шэрэхэ түсэб дүлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ВЛКСМ-эй обкомой грамотаар болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаха ба мүн энээнһээ гадна тус хүдэлмэридэ тусгаар шалгарагшад ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдахаар хүргэгдэхэ байна.

Залуушуулай республиканска социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд һарадаа хоёр удаа (1-эй, 15-ай үдэрнүүдтэ), эсэсэй дүн Агуухэ Октябрьска Социалистическэ Революциин XXVIII жэлэй ойдо гаргагдаха юм.

Курбын МТС-эй коллектив иимэ уялгануудые абаба

Тарьяахуряалгые үсөөхэн хоног соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, Эхэ орон ба героическа Улаан Армидаа элбэг ехэ таряа талха үгэхын түлөө нэгэн хүн шэнгеэр тэмсэжэ байгаа Курбын машинно-тракторна станциин тракторист, комбайнер ба хүдэлмэрилэгшэд саянтынхидай уряалые халуунаар дэмжэжэ, Бүхэсоюзна мүрысөөндэ бүлтэдээ оролсобо. Тиин, МТС-эй коллектив доро дурсагдаһан социалистическэ уялгануудые абаба гэбэл:

1. Таряахуряалгын үедэ бүхы трактор, комбайн ба хуряалгын бусад машинануудые һаадгүйгөөр хүдэлмэрилүүлхэ, тиихын түлөө тэдэнэй хойноһоо техническэ харууһа саг үргэлжэ һайнаар хэхэ.

2. «Коммунар» гэжэ комбайн бүхэнөөр 300 гектар хуряаха. Харьяатай колхоз бүхэнэй таряахуряалгые 20 үдэр соо дүүргэхэ. Ургаса гээхэ ябадалтай эрид тэмсэхэ ба таряанай харууһалга болон тоо бүридхэл шангаар сахиха.

3. 10 процент горючи ба түрхихэ тоһо арбилха.

4. Таряахуряалгатай нэгэн доро парай хоёрдохи хахалалга хэхэ ба намарай тарилга хэхэ, намарай пар хахалха түсэбүүдые правительствоор байгуулагдаһан болзорнуудта дүүргэхэ.

5. Полевой стан ба вагончигуудые ариг сэбэрээр байлгаха ба тэндэ комбайнова хүдэлмэриин ябасые үдэр бүри дүнлэн харуулха, агрегат бүхэнөөр ханын газетэ ба дайшалхы хуудаһануудые гаргаха мэтэ.

Иимэ уялгануудые абажа социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһонһоо хойшо түрүү комбайнернууд таряахуряалга дээрэ үндэр бүтээсэ туйлажа байна. Залуу комбайнер Белых гэгшэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, түрүүшын үдэрһөө хойшо абаһан уялгануудаа дүүргэжэ захалаа. Курбын комбайнернууд дээрэ дурсагдагша харюусалгатай ба хүндэтэй уялгануудаа хараалһан болзор соогоо амжалтатайгаар дүүргэжэ, түрүү зэргэдэ жагсахын түлөө үдэр һүнигүй тэмсэхэ байһаниинь лабтай.

А. САДОВСКИЙ, МТС-эй директор.
И. КАНАЕВ, парторганизациин секретарь.

Гүрэндэ шэлэмэл таряа тушаана

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Манай информаторһаа**). Таряахуряалгые хаһа болзор сооnь һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилһэн Зэдын түрүү колхозууд гүрэндөө шэнэ ургасын шэлэмэл таряа тушаажа байна.

«Социализм» колхоз аймаг соогоо түрүүлэн гүрэндэ уялгатаар тушааха таряагаа бэлэдхэлэй пунктнуудта шэрэжэ эхилээ. Заготзерногой Зарубинска пункт «Социализм» колхозой тушааһан 60 центнер эрхим шанартай таряа тушаажа абаба.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз дүүрэн бэшэ мэдээгээр 40 шахуу центнер таряа гүрэндэ тушааһан байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ аймагай бусад колхозууд гүрэндэ тушааха таряагаа бэлэдхэлэй пунктнуудта шэрэжэ эхилбэ.

Э. ЗОДБОЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДААР ТАРЯАХУРЯАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ БМАССР-эй НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН

1945 оной августын 25.

Аймагууд	Орооһото бүдэтүрануудые хадаха түсэбөө дүүргэлтэ (процентээр)
Тарбагатайн	22,4
Прибайкальска	18,5
Иволгын	18.5
Байкало-Кударын	17,6
Кабанскын	17,4
Сэлэнгын	16,2
Курумканай	15 8
Бичурын	14 9
Торийн	14 7
Кяхтын	14 6
Кударын	14.2
Баргажанай	12.2
Мухаршэбэрэй	12.0
Заиграйн	10.1
Зэдын	8.3
Закаменай	7.5
Түнхэнэй	5.8
Хэжэнгын	0,8
Яруунын	0.6
Хоринн	0.2
Хамта:	12.5

Советско-китайска харилсаануудые хүгжөөлгэдэ шухала үе ерэбэ

Москвада нэгэн талаһаа СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин ба СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов болон нүгөө талаһаа Хитадай Премьер-Министр Сун Цзы-вень ба Хитадай Гадаада Хэрэгүүдэй Министр Ван Ши-цзе гэгшэдэй хоорондо хэлсээ хэглэһэнэй эсэстэ СССР ба Хитад Республикын хоорондо хани барисаа ба союз байгуулха тухай Договор энэ оной августын 14-дэ гар табигдажа баталагдаба. Тиихын хажуугаар советско-китайска харилсаануудай асуудалнууд тушаа бусад хэдэн олон Хэлсээнүүд баталагдаһан байха юм.

СССР ба Хитадай хоорондо хани барисаа ба союз байгуулха тухай августын 14-дэ баталагдаһан советско-китайска Договор болон бусад Хэлсээнүүд халаа алдарта һайхан сагта баталагдаба гээшэ. Японско империализм үй бута сохигдоод, үгэ дуугүй капитуляци хэхэ баатай болонхой. Алас Дурна зүгтэхи агрессиин гуламта болбол агууехэ союзнигуудай хамтаржа хүсөөгөө гаргахадань усадхагдаба, тиигэжэ хүсэеэ гаргахадань СССР ба мүн Хитадшье өөһэдынгөө ехэхэн хубитые оруулһан байна.

Баруун тээ ба Зүүн тээ агрессорнуудай блогто эсэргүү агууехэ сүлөөлэлтын дай хэхэ үедэ Советскэ Союз ба Хитад хоюулаан нэгэ лагерьта байгаа һэн. Японско сэрэгүүдые Улаан Армиин хяа-һамна сохиһонойнь һүүлээр союзнигуудта эсэргүүсэлтэ хэхэ гэһэн Японииин боломжолгонууд шал буруу һүрэшэбэ. Илалта түгэлдэр доботолго хээд байхадаа Улаан Арми болбол Хитадһаа японско булимтарагшадай хүсөөр таһалжа абаад, Хитадта ба СССР-тэ доботолхо плацдарм болгогдоһон Маньчжурииые сүлөөлһэн байна.

Эдэ бүгэдэ событинууд хадаа СССР-тэшье, Хитадташье, мүн тэрэшэлэн советско-китайска харилсаануудые улам саашань хүгжөөхын тулада айхабтар ехэ түүхэтэ удхатай байна. Советскэ гүрэн болбол Хитадтай харилсаатай болохоһоо Хитад арадай тэгшэ эрхэтэй байха ба бэеэ даанхай байдалыень хүндэлхэ принципүүдые үндэһэ һуури болгохо ябадалые дэлхэй дээрэ эгээн түрүүн харуулһан агууехэ держава болоно. Бүри 1919 ба 1920 онуудта гаргаһан декларацинууд соогоо Советскэ Правительство болбол урдын хаанта правительствын Хитадтай ба мүн бусад ондоо гүрэнүүдтэйшье баталһан аад, Хитадай дээдэ эрхэ гү, али ашаг туһыень хахаһан хамаг бүхы договорнууд ба хэлсээнүүдые хүсэгүй болобо гэжэ соносхоһон байгаа.

Хитад тушаа Советскэ Правительствын баримталһан позици Хитадай арад зон хүсэд һайнаар сэгнэлтэ үгэһэн байна, тэдэнэр хадаа Советскэ Союз гээшэ манай үнэн сэхэ ба хорото һаналгүй хани нүхэрнай байна гэжэ ходо хараадаг бэлэй. Хитад Республикые анха түрүүн тогтооһон ба түрүүшын президент, Хитадай арад зоной агууехэ вождь Сун Ят-сен гэгшэ советско-китайска хани барисаание айхабтар ехэ удхатай гэжэ тоолодог байһаниинь бултанда мэдээжэ. Тэрэ хадаа наһанһаа нүгшэхынгөө урда тээ СССР-эй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедтэ хандажа эльгээһэн бэшэг соогоо: «Мүнөө хүртэр минии орондо танай туһаламжа үзүүлжэ байһан ябадал хубилхагүй юм гэжэ сохом этигэнэб» гэһэн байгаа.

«Хүсэн түгэс сүлөөтэ Хитадые хани нүхэр ба союзнигнай гээшэ гэжэ СССР-эй амаршалха саг ерэхэ, бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй дарлагдаһан арадуудые сүлөөлхын түлөө агууехэ тэмсэл хэхэдээ хоёр союзнигууд гар гарһаан барилсан илалта тээшэ ерэхэ юм»—гэжэ Хитадай агууехэ патриот Сун Ят-сенэй хэлэһэн үгэнүүдэй сэсэмэргэн байһаниинь мүнөө японско агрессорые үй бута сохёод байһан үедэ эли тодоор дуулдана.

Советскэ арад зон хадаа Хитад арадтай хани барисаатай байха гэжэ эдэ бүхы жэлнүүдтэ үнэн сэдьхэлһээн һанажа байһан юм. Тэдэнэр хадаа японско агрессорэй зүгһөө хитад арадай доботологдожо эгээн хэсүү бэрхэ саг тохёолдоод байхадань тэрэ һаналаа болото дээрэ гэршэлэн харуулһан байна. Советскэ Союз болбол бусад ондоо арадай дээдэ эрхэ болон национальна нэрэ түрыень хүндэлжэ байһанаа ажал хэрэг дээрэ гэршэлбэ. Советскэ Союз мүнөөшье энэ политикаһаа хэлбэрингүй үнэн сэхээр ябадаг.

СССР болон Хитадай хоорондо хани барисаа ба союз байгуулха тухай Договор мүнөө тунхаглагдаһан документнүүдэй дунда эгээн түрүүшын һуури эзэлнэ. Тэрэнэй гол зорилгонь юун байнаб гэхэдэ, японско агрессиин дахяад һэргэхэ аргыень һалгааха гэһэн гол зорилготойгоор союз байгуулжа ба дайнай дүүрэһэн хойно үргэн ехэ хани барисаатай байжа, хоёр оронуудайнгаа хоорондо ходо бии байһан эб найрамдалые улам бүхэжүүлхэ гэнэ. Договор болбол «Японииин дахяад агресси хэхэ ба эб найрамдалые эбдэхэ аргагүй болохын тулада хоёр талаһаан өөһэдынгөө хуули мэдэлдэ бии бүхы хэмжээнүүдые абахабди»—гэжэ хараална. Хэрбээ Японииин зүгһөө агресси хэглэһэнэй эсэстэ, нэгэ талань дайн сэрэгтэ татагдан оруулагдаһан байгаа хадань, нүгөө талань өөрынгөө союзнигта сэрэгэй болоод, алибаа бусад туһаламжа үзүүлхэ уялгатай. Тус договор болбол али нэгэн талань нүгөө талдаа эсэргүүсэхээр зорюулагдаһан союз гү, али коалицида хабаадалсаха ёһогүй гэнэ.

Дайнай дүүрэһэн хойно хани һайн хүршэ һууха ёһо заршамынь юу байнаб гэхэдэ: хоёр талануудхэн нэгэнэйнгээ аюулгүй байха ба экономическа хүгжэлтын ашаг туһыень харалсажа, эб найрамдалай ерэһэн хойно тон нягта ба хани һайн харилсаатай байжа хүдэлмэрилхэ болон өөһэд-өөһэдынгөө бэеэ даанхай ба территориальна бүрин бүтэн байлгые хүндэлэлсэхэ болон хэлсээ хэжэ байһан нүгөө талынгаа дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй заршамтайгаар ажалаа ябуулха гэжэ хэлсэбэ.

Договор болбол хоёр оронуудаа һэргээн бодхоохо ябадалые хүнгэдхэхэ ба түргэдхэхын зорилгоор, мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэйн амгалан тайбан байха хэрэгтэ хубитаяа оруулхын тулада, бэе-бэедээ эгээн үргэн ехэ экономическа туһаламжа үзүүлжэ байха ябадалые хараална.

Договороор тохогдоһон уялганууд хадаа Нэгэдэмэл нацануудай организациин член болоһон эдэ хоёр талын эрхэнүүдтэ ба, уялгануудта заашье һаад ушаруулхагүй.

Договорой удха дээрэһээнь харахада, тэрэ хадаа советско-китайска хани барисаае бүхэжүүлхэ хэрэгтэ туһалха зуураа, Алас Дурна зүгтэ эб найрамдалай түлөө, бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ эбтэй амгалан байхын түлөө тэмсэхэ хүсэтэ зэбсэг болохо байһаниинь элитэ харагдана. Советско-китайска союз гээшэ японско агрессидэ эсэргүү бата бэхи хаалта мүн.

Хоёр оронуудайнгаа аюулгүй байдалые бүхэжүүлхэ ба агрессие болюулха гэһэн зорилгонуудые бэелүүлхэ тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абахаар хараалһан тусхай Хэлсээнүүд баталагдажа, энэ Договорой хүсыень бүри ехэ болгоно. Порт-Артур тухай баталагдаһан хэлсээн энэ талаар айхабтар ехэ удхатай болоно. Порт-Артур гээшэ 1904—1905 онуудта болоһон ородяпонско дайнда хаанта правительствын диилдэһэнэй эсэстэ алдагдаһан аад, мүнөө Номгон далай дээрэ угаа шухала советскэ уһан-сэрэгэй бааза болохонь. Энэ Хэлсээнэй ёһоор Порт-Артур болбол гансал Хитадай ба СССР-эй сэрэгэй корабльнууд болон худалдаанай суднонуудые хэрэглэжэ болохо уһан-сэрэгэй бааза болгогдохо юм. Уһан-сэрэгэй бааза болгоод, Порт-Артурые хамтаржа хэрэглэхэ гээшэнь доро дурсагдаһан гол шухала дүрим заабаринуудһаа үндэһэлнэ гэбэл: энэ баазын обороные Хитадай Правительство хадаа СССР-эй Правительствода найдажа үгэнэ. тэрэнь тэндэ шухала хэрэгтэй барилгануудые хэхэ. тэрэнэй хамаг бүхы гаргашые бэе дээрээ даажа абаха болоно; СССР-эй Правительство хадаа Порт-Артурын орщондо сэрэгэй, уһан-сэрэгэй флодой ба агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые барижа байха, тэдэнэй дислокацине тодорхойлон гаргаха юм; тиихэдэ гражданска хуули захиргааниинь Хитадта харьялатай байха: хамтаржа хэрэглэхэ асуудалнууд тушаа сэрэгэй комисси гээшэ советскэ түрүүлэгшэтэй ба хитад вице-түрүүлэгшэтэй хоёр хитад болон гурбан советскэ түлөөлэгшэд составтайгаар бии болгогдохо байна.

Порт-Артур тухай Хэлсээндэ Дальний гэжэ порт тухай хэлсээн сэхэ хабаадаха болоно, тэрэ хадаа бүхы гүрэнүүдэй худалдаа хэхэ ба судно ябахын тулада нээгдэмэл сүлөөтэ порт гээшэ гэжэ соносхогдоно. Дальний порт тухай Хэлсээн болбол тусгаар Хэлсээнэй үндэһэ һуури дээрэ зарим пристаннууд болон складской байрануудые Советскэ Союзда арендээр үгэхэ болон энхэ амгалан сагта тус порт хадаа Порт-Артур тухай баталагдаһан Хэлсээн соо тодорхойлон хэлэгдэһэн уһан-сэрэгэй бааза тухай дүрим заабариин сферэдэ оруулагдахагүй, зүгөөр Японидо эсэргүү дайнай болоод байгаа хадань, энэ зөөлдэ тогтоогдоһон сэрэгэй ёһо гуримда хабаадаха болоно гэжэ тогтоогоод, хоёр талынгаа ашаг туһые таарал дуулан харалсана.

Илалта түгэлдэр Улаан Армиимнай Маньчжурида байгаа японтонэй түхеэрэһэн үни удаан сагай хамгаалгын газарые һэтэлһэн ба үй бута сохиһон, тэрэниие сүлөөлһэн. Квантунска армиие капитуляци хэхэ баатай болгоһон байха юм. Дайн байлдаануудай болоһон дээрэһээ советскэ сэрэгүүд Маньчжуриин, ондоогоор хэлэбэл зүүн гурбан провинцинуудай газар дээрэ ороо. тэдэниие Советскэ Правительство болбол Хитадай газарай хубинь гээшэ гэжэ тоолоно. Энээн дээрэһээ, Советскэ Главнокомандалагша ба Хитадай хуули захиргаанай хоорондохи харилсаанууд тухай Хэлсээ баталха шухала болобо.

Экономическа харилсаанай талаар Хитадай Чанчуньска түмэр харгы тухай Хэлсээн тус Договорто туйлай шухала нэмэлтэ болоно. Энэ Хэлсээн хадаа Хитадай-Зүүн ба Урда-Маньчжурска түмэр харгынуудые хамтаржа ашаглан хэрэглэхэ гэжэ хараална, тэдэ харгынууд болбол зүүн гурбан провинцинуудһаа японтонное намнаһанай һүүлээр «Хитадай Чанчуньска түмэр харгы» гэжэ нэрэтэй, бараандаа нэгэ түмэр харгы боложо нэгэдэхэ юм. Энэ харгы хадаа СССР болон Хитад Республикын хамтын зөөри болохо байна, тиихэдээ дээрэ хэлэгдэһэн харгые эзэрхэхэ эрхэ хадаа хоёр таладань эб адлихан байха зэргэтэй. Энэ харгы болбол имагта коммерческэ предприяти гээшэ гэжэ харагдана.

Хани барисаа ба союз байгуулха тухай Договор болон тэрээнтэ нэмэлтэ болохо Хэлсээнүүдтэ гараа табижа баталха дээрээ, СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов ба Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Министр Ван Ши-цзе гэгшэд хоёр угаа шухала нотонуудые андалдан абалсаба.

Советскэ Правительство болбол Хитадта моральна дэмжэлгэ ба сэрэгэй хэрэгсэлээр болон бусад материальна ресурснуудаар туһаламжа үзүүлхэ гэжэ зүбшөөрэнэ, тиихэдээ энэ дэмжэлгэ ба туһаламжань Хитадай Центральна Правительство болохо Национальна Правительствода бүримһэн үгтэхэ юм гэжэ тусхай ното соо заагдана. Советскэ Правительство зүүн гурбан провинцинуудта (тусхайлан хэлэбэл Маньчжурида) Хитадай дээдэ эрхэтэй байхань зүб гэжэ дахяад лаблан хэлээд, Синьцзянда боложо байһан событинууд дээрэһээ, Хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха һанал бололгүй байна гэжэ нотоо соонь тэмдэглэгдэнэ.

Японско агрессорые үй бута сохихо хэрэгтэ тон үнэтэ хубитаяа оруулһан, СССР-тэй олон жэлдэ союзник байжа шалгагдадамал Монгол Арад Республика тухай асуудал тушаа Хитадай Гадаада Хэрэгүүдэй Министр Ван Ши-цзейн нотодо болбол арадуудай бэеэ даанхай болохо принципые хүндэлдэг байһанайнь болото һайн гэршэ болоно. Хитадай правительство болбол Монгол арадай бэеэ даанхай байха гэһэн хүсэлэнтэй байһанаа нагантэ бэшэ элирхэйлэн мэдүүлһэн хадань, хэрбээ арад зонойнь плебисцит энэ хүсэлэниинь гэршэлээ юм хадань Монгол Арадай Республикын бэеэ даанхай байдалые мүнөө байһан хилэ соонь тооно байна гэжэ Хитадай Правительство мэдүүлнэ.

Советскэ Правительство хадаа Хитадай Правительствын нотые ханамжатайгаар анхаралдаа абаад байхадаа, Монгол Арад Республикын гүрэнэй бэеэ даанхай ба территориальна бүрин бүтэн байлгые хүндэлхэ байна гэжэ өөрһөөн мэдүүлбэ.

Советско-Китайска эдэ бүхы Хэлсээнүүд хадаа байгша оной февраль һарада гурбан союзна державануудай ударидагшадай Крымскэ конференци дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдтэй тааралдаха байна.

Августын 14-дэ Хитадтай баталһан хани барисаа ба союз байгуулха тухай Договор болон советско-китайска Хэлсээнүүдые манай советскэ арад зон гүнзэгы баяртайгаар угтаха байна. Хитад арадай өөрынгөө бэеэ даанхай байхын ба эрхэ сүлөөгэй түлөө хэһэн тэмсэлэйнь хойноһоо советскэ арад угаа энэрхы сэдьхэлтэйгээр ажаглан хаража байдаг һэн. Хоёр арадуудайнгаа жаргахын түлөө, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай түлөө советско-китайска хани барисаание бүхэжүүлхээр зорюулжа Советскэ Правительствын эхи гаргаһан хамаг бүхы юумые Советскэ арад зон үнэн сэдьхэлһээн һайшаан дэмжэхэнь лабтай. СССР Хитад хоёр гансал ниитын географическа хилэтэй байһан дээрэһээ холбогдонхой бэшэ. Үндэһэн ажа амидаралай ашаг туһануудынь нэгэ байһан дээрэһээ тэдэнэр барисаатай гээшэ. Августын 14-дэ баталагдаһан советско-китайска Хэлсээнүүд хадаа эдэ ашаг туһануудые аршалан хамгаалха ябадалые хангаха байна, тэдэ Хэлсээнүүд болбол Советскэ Союзай ба Хитад республикын агууехэ арадуудай хани барисаание хүгжөөхэ ба бүхэжүүлхэ ябадалда шухала үень боложо үгэхэ байна.

(Августын 27-ой «Правдын» түрүү бэшэг).

ЛУМБУНОВ ДУЛМАЖАП

(Дэлхэйн нэгэдэхи дайнда хабаадагшэ тухай)

Хабарай наратай нэгэ һайхан үдэр Кударын МТС ошожо ябатараа хүнгэн сарюун нэгэ үбгэнтэй уулзаһан байнаб. Тэрэ үбгэн хоёр сар хүллэжэ. хооһон түмэр торхонуудые тээгээд горючида ошожо ябаа.

Мүнөө хуряалга боложо, шахардуу сүлөөгүй саг байна гэхэһээ уламжалуулан тэрэ үбгэн бидэ хоёр танилсажа, илалтын баяр тухай хөөрэлдэжэ оробобди. Дулмажап үбгэнэй дуулаһан үзэһэнөө хэлэхэдэнь, хорёод шахуу километрын газарта ехэ һонирхожо ябааб. Дулмажап үбгэн гитлеровскэ Германиие дараһан хүбүүд тухай тон ехэ баяртайгаар магтажа хэлэхэ зуураа, эдэнэр бидэнэй хэжэ дүүргээгүй юумэ дүүргэбэ гэжэ тэмдэглээ һэн. Дулмажап үбгэн залуу ябахадаа зэрлиг шунахай немецүүдые сохилсоод, Совет ороной залуу, һая хүл дээрээ бодожо байхада хорото муухайгаар халдаһан шунахай японецуудые дарадсаһан хасаг үгтай Кударын аймагай бурят байба.

«Минии түрэһэн Баян Булак нютаг эндэһээ балайшье холо бэшэ. бусахадаа айшалжа арга бэшэ оробойгты.—гэжэ уриба. Би эндэһээ баруулжаа Бобруйск хүртэр, зүүлжээ Владивосток хүртэр ябажа үзэһэн байнаб. Иигэжэ ябажа ябахадаа хаанта Россин хэды шэнээн ехэ газар дайда гандажа хатажа байнаб, гэжэ һанагша бэлэйб. Теэд мүнөө тэрэ газар дээгүүр тоо томшогүй олон фабрика заводууд тогтоо юм гэжэ хэлсэгшэ. Тиимэ ехэд техникэ зэбсэгтэй болоо хадаа манай эрэлхэг баатар арад илажа гараа юм гэжэ би ойлгогшоб.

Би дэлхэйн нэгэдэхи дайнай болохоһоо урдахана Баян-Булагһаан сэрэгэй албанда мордоһон хүм. теэд мүнөө дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэхэеэ байхада горючи асархаяа энэ нютагһаан мордобоб,—гэжэ энеэбхилэн хэлээд,—иигэжэ ябахадаашье Берлиниие абаһан баатарнуудтаа баһал туһалжа ябаа хүм гэжэ һанагшаб.

1913 ондо сэрэгтэ татагдаад, 13 һарын һүргүүли хээд байтарнай баруун тээ дайн эхилээ гэжэ дуулдаа һэн. Уданшьегүй хоёрдохи Верхнеудинскын полк фронт ошоһон юм. Манай сэрэг Бобруйск дээрэ ерээд, харин дайсантай хам сохилсожо ороһон бэлэй. Тэрэ тулалдаан соогуур би тагнуулша болоод ябадаг байгааб. Нэгэтэ штабной документтэй немецкэ офицерые барижа тушаахадам, офицернуудһаа ехээр баясхалан хүргэһэн юм. һүүлээрынь баһа хоёр офицерые амидыгаар асарһан байгааб. Тэрээнһээ гадна олон тагнуулшадые хюдаһан хүм. Харин дайсантай һайнаар тэмсэһэнэйнгээ түлөө нэгэ георгиевскэ хэрээһэ болон «Эрэлхэг зоригой түлөө» медаляар шагнагдаһан байгааб.

Советскэ засагай һаяхан тогтоод ба баруун тээхи дайн сэрэг дүүрээд байтар, Алас Дурна зүгэй дайсан—японтон манай орондо доботолһон юм. Би Совет ороной бусад селедүүдтэй хамта Алас Дурна зүгэй фронт ошожо, баһал тагнуулшаар ябажа гарааб. Би олон японтон ба сагаангвардеецүүдые хюдалсаһан байнаб. Илангаяа Волочаевска тулалдаанда ябалсаһанаа мартадаггүйб. Японско самурайнуудые намна намнаһаар намнажа, Номгон далай хүреэд, Владивосток город дээрэ Улаан тугаа мандуулһан байгаабди.

Тиихэдэ тэдэ японско самурайнууд хаанта Россида 1904 ондо доботолхонь дутаад. Совет орондо шунахайгаар халдаһанайнгаа түлөө таһа сохюулаад эдээндээ арилһан юм. Теэд хорёод жэл болоод байхада тэдэ шунахай самурайнууд шуһата хай дахин хэжэ ороһон байгаа. Союзнигуудай үхэлэй ехэ сохилтоһоо үлтэ үй һурэжэ, Японско агрессор дарагдаа».

Р. ТУГУТОВ.

ХИЛЫН СААНА

Советско-китайска договор тухай американска радио шэнжэлэгшэ бэшэнэ

САН-ФРАНЦИСКО, августын 27. (ТАСС). Хани барисаа ба Союз байгуулха тухай советско-китайска договорые тайлбарилан бэшэхэ зуураа, Сан-Францискын радио шэнжэлэгшэ Беннет гэгшэ советско-китайска договорой условинууд хадаа Алас Дурна зүгтэ эб найрамдалые сахиха ябадалые үнэхөөрөө хангаха байһыень харуулна гэжэ мэдүүлнэ. Тэрэнэй олоншэг пунктнууд болбол ерээдүйн сагта эбтэ амгалан байдалтай байхын духэм нүхэсэл болоно гэнэ.

Советскэ Союз ба Хитадай хоорондо баталагдаһан Договор ба Хэлсээнүүдэй условинууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ зуураа, тус шэнжэлэгшэ болбол мүнөө Хитад ба Советскэ Союзай хоорондо тогтоод байһан харилсааниинь арадуудай хоорондохи эб найрамдал гээшэ имагта хани барисаан дээрэ тогтоһон байбал хангагдажа шадаха байһыень харуулна гэжэ тэмдэглэбэ.

Советскэ сэрэгшэд чехословацка орденуудаар шагнагдаба

ПРАГА, августын 27. ТАСС). Чехословацка главна Штабай начальник дивизионно генерал Бочек гэгшэ Зүүн зүгтэ чехословацка сэрэгүүдые байгуулхада габьяатай байһанайнь түлөө болон немецкэ эзэмдэгшэдтэ эсэргүү хамтынгаа дайн байлдаануудта туһаламжа үзүүлһэн ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Улаан Армиин угаа олон боенууд болон офицернуудые Национальна Обороны Министрэй үмэнэһөө чехословацка сэрэгэй хэрээһэнүүд ба чехословацка медальнуудаар шагнаһан байна.

Союзна сэрэгүүд Японидо бууба

ЛОНДОН, августын 28. (ТАСС). Түрүүшын американска эзэмдэлгын сэрэгүүд Токиоһоо урдуур 30 километрын газарта байһан аэродром дээрэ бууһан тухай генерал Макартурай мэдээсэлые лондонско радио дамжуулна. Тэдэнэр 84 транспортна самолётоор ерэһэн байгаа. Эдэ сэрэгүүд болбол четвергдэ ерэхээр хүлеэгдэжэ байһан генерал Макартурай бууха аэродромые бэлдэхэ юм гэнэ.

Союзнигуудай түрүүлжэ ябаһан флотилинь мүнөө үглөөгүүр Токиогой бухтада оробо гэжэ союзнигуудай флодой даргада ябалсаһан корреспондентнууд мэдээсэнэ. Тэдэнэй хойноһоо 100 гаран британска ба американска сэрэгэй корабльнууд; мүн тэрэшэлэн союзна эзэмдэлгын сэрэгүүдые тээжэ ябаһан транспортна суднонууд ерэхэ юм. Далайн ябган сэрэгүүд Токиогой бухтада дүтэхэнэ байһан аралнууд дээрэ бууба.

Корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор генерал Макартурай ставкань Токиодо императорай ордон соо байха юм ха.

Мао Цзе-дун гэгшэ Чунцинда ерэбэ

ЧУНЦИН, августын 28. (ТАСС). Чунцинска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай компартиин ударидагшад Мао Цзе-дун ба Чжоу Энь-лай гэгшэд мүнөөдэр самолётоор Яньаньһаа Чунцинда ерэбэ гэнэ. Баһа, Мао Цзе-дунтай уулзахын тулада Яньаньда ошоһон Хитадта һуугаа США-гай элшэн сайд Хэрли гэгшэ тэдэнтэй хамта ерэлсэһэн байгаа.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

Хоца Намсараев.

Бишыхан үльгэртэ домог

Хангай үндэр Хамар дабаанһаа эхитэй «Баян гол» гэдэг элбэг ехэ уһаан эгүүридэ харьялан байдаг юм. Энэ голой хонгор ногоон, хойто урда бэеын сэсэглиг—сэнгэлиг дайдада алууһа малаа үдхэжэ, арбай тарягаа ургуулжа һууһан Иволгын аймагай Гильбириин сомоной хүдөө ажалай хэдэн колхозууд байдаг.

Эгээл тэндэ тунгалаг номгон августын нэгэ үглөөгүүр тон дулаахан боро һаарал ябган манан туна. Тэрэ үглөөгүүр һаяхан мандажа байһан наранай гэрэлдэ субад эрдэниин маягтай дуһалнууд үбһэ ногооной оройгоор ялбалзан байхань саглашагүй гоёхон байгаа һэн.

Тэрэ үедэ тэндэхи орон нютагай ханашагүй һайхан байгаалиин дунда һанамсаргүй һаяхан ошоод байһан манай нэгэ нүхэртэ тоншье ехэ һонирхолтой байгаа ха. Тэрэ нүхэр нэгэ саг тухай иишэ тиишэ эрьен байжа үбһэ тарянайнь үндэр баян ургаса үгэжэ байһыень хараһанай һүүлдэ, «зурхэ хүдэлмэ, зурхэ хүдэлмэ» -гэжэ амаа соогоо гүбэр шэбэр дуугаража архин сасуу. харин гансаараа дуугарахыемнн хүн дуулабагүй юмааг гэһэнтэд, мүн эдэ иишэ тиишэ хараашална. Юрэ ойро тойрон хэншье харагданагүй, харин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ербэгэр олон гэрнүүд, тэрээнэй будамал гоё сонхонууд, баһа тэдэнэй оройгоор печенэй саб-сагаанууд хоолой харагдажа байгаа һэн.

Эндэхи колхознигуудтай хөөрэлдэжэ, энэ колхозой ажал түүхэ хоёрые эхинһээнь хойшо дуулажа ехэ һонинтой болобоб.

Мүнөө 1945 оной үбһэ таряа хуряалгын түлэг гол үе, колхознигуудай үдэр һүниие илгахагүй, унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа, хоорондоо эдүрхэлдэн тэмсэжэ ябаһан саг ха юм. Тиигээд али бүхы хүдэлмэриингөө түсэбые үдэрһөө үдэртэ илалтаар амжажа ябаһан байна. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ үдэшын суглаан дээрэ хэды олон хүбүүд басагад, үбгэд хүгшэд ажал дээрэһээ хамтаржа ерээд, «Японско шуһата шунахайнуудые үндэһөөрынь даран үгы болгохо хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа үгэнэбди»—гэһэн омогтой хүхюун һуухыень элитэ харабаб. Энэ үедэ мүнөө нүхэрэй шэхэнтэ түһэрхэн хэбэртэй алха балтын ханхинаха, хяһа хөөргын хүрхирэхэ абяан дуулдажа байгаа бэлэй. Манай нүхэр анхан залуудаа наашаа түмэршэ дархашуулда хамагай ехээр һонирходог зантай аад лэ, тэндэ ехэд шамдан ошобо. Нэгэ ехэ эһэ тортог болоһон хабтагар хара гэр харагдажа, тэрээнэй газаагуур һархи дархи түмэр түдэгэ, хэдэн олон шэнэ хуушан тэргын мөөринүүд ээлжээгээ хүлеэһэн юм шэнги зэргэлнэд. Баһа елэн хара болтороо модоной тоһоор тоһолуулжа, бэхи һайнаар түмэрлүүлжэ бэлэн болоһон тэргэнүүд ажалда орохоёо хүлеэн зэргэлнэд.

Мүнөө хабтагар хара гэр соо орон гэхэдэнь нэгэ үндэршэг бэетэй, сагаан һахалтай, буурал толгойтой үбгэн ойроо мүн нэгэ үбгэнтэй дархалжа, хяһа соогоо бусалжа байһан тэргын шиинэ гаргажа айхабтар бушуугаар улаа бутарса няд—тад сохиходонь, хүнэй нюдөө харашагүй пэрээдэһэ гал кузницаарынь дүүрэшэнэ. Энээнэй һүүлээр мүнөө буурал толгойтой үбгэн ойро зуурахан амаржа, тамхяа татаха зуураа иигэжэ хөөрөө һэн:

—Би мүнөө жаран гурбан наһатайб, жаран дүрбэеэ угтажа ябанаб. Залуу наһанһаа үгытэй ябаһан хүн би. Хорин таба наһатай ябахадаа бусалаһан түмэр, булат балта хоёртой носолдожо, бараг һайн түмэршэ дархан боложо шадаа һэм. Тэрэ гэһээр тэбхэр гушан найман жэл соо халуун хяһа, хара түмэр хоёрой эзэн болооб. Иигээд үшөө саашана мэндэ ябаа һаа, өөрынгөө тамир тэнхээе хямгадангүй, энэ колхоздоо дархалжал байха гэһэн зориг һанаан барагдахагүй юм. Залуу наһандаа хасаг сэрэгэй албанда ябажа, шуһашын шуһата шунахай японтонтой 1904 ондо дайлалдажа үзөө һэм.

Баһа 1914 ондо империалистическэ түрүүшын ехэ дайнда эгэ дүрбэн жэлэй туршда соо Германитай дайлалдажа үзөө һэм. Мүнөө хоёрдохи империалистическэ ехэ дайнда буу барижа оролсоогүйшье һаа, Эсэгэ орондомнай мэхэтэ муухайгаар доботолжо ороһон фашистнуудые түргэн дарахын тулада Улаан Армидаа туһа болог гэжэ үдэр һүнигүй колхоздоо дархалааб.

Тиигээд мүнөө японско шуһата самурайнуудые үгы хэхэ нангин хэрэгые хүндэлжэ, өөрынгөө баатар Улаан Армида туһа болог гэжэ үбһэ тарянайнгаа хуряалгада хэрэглэгдэхэ машина зэмсэгүүдые заһабарилжа үни дүүргээ һэм,—гэжэ үргэлжэлүүлбэ. Тэрэнэй һүүлээр таряа талхаяа тээжэ гүрэндөө тушааха тэргэнүүдээ заһабарилжа дүүргэхэеэ байнам.

Энэ болбол минии үбгэн наһанай арюун тангаригта уялга мүн. Би анхан түрүүн дархалжа эхилхэһээ хойшо али бүхы хэһэн дархалһан юумэеэ шанар һайнтай бэхи бүхэ байхыень зүрхөөрөө табалан ажалладаг байгааб. Тэрэ болбол минии бүхы наһанай ба аша гушын үнэн жаргалай үнэтэ хэрэг мүн.—гэжэ хэлэжэрхин сасуу, һуха харайн боложо дархалжа эхилээ һэн.

Энэ буурал толгойтой үбгэн дархан хадаа нютаг соогоо Пурбо абгай гэжэ алдаршаһан, колхоз дээрэ тон ехэ хүндэтэй юм.

«Пурбо абгаймнай колхозойнгоо шухала кампанинуудай бэлэдхэлнүүдтэ хамаг бүхы машина зэмсэгүүдые саг-сагтань, шанар һайнтайгаар заһабарилан бэлэн байлгадаг үбгэн юм»,—гэлсэдэг байна.

Нүхэр Пурбо Ульзутуев болбол өөрынгөө колхозой түмэр дархалалгын штаб болохо кузнецын суута начальник ба Эсэгэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ залуу наһандаа буу барижа тэмсээд, мүнөө хэды үбгэрһэн болобошье һаа, колхоз дээрээ хүнэ булад балтаяа барижа, харата муухай дайсадаа дэлхэйн нюурһаа эсэслэн үгы болгохо хэрэгтэ хубитаяа оруулжа, үдэр һүнигүй дархалжа байна. Тэрэнь хадаа агууехэ хүсэтэ Улаан Армидаа туһалжа байһан хүндэтэ хэрэг мүн байна.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—25. АТС—1.80, зам. ответ. редактора—7.89, ответ. секретаря—3.23, отделов: партийной жизни и промышленности—7.89, сельского хозяйства—6.03 писем и переводов—6.03 (2 зв); объявлений—2.64 (2 зв.).

Н—00431. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500